

ІР ДЛЯ СТАРТАПІВ: ЯК ЗАХИЩАТИ ТА ЗАРОБЛЯТИ НА СВОЇХ ІДЕЯХ

Хмара Ольга

професіонал з інтелектуальної власності
відділу розвитку інноваційної екосистеми
Департаменту розвитку інновацій ІР офісу

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

нематеріальний актив

результат інтелектуальної
(творчої) діяльності людини

must have
для вашого бізнесу

ІВ ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ВАШОГО СТАРТАПУ

- ✓ Диференціація на ринку: інтелектуальна власність дозволяє стартапам виокремити себе на ринку, захищаючи свої унікальні інновації, продукти чи послуги
 - ✓ Конкурентна перевага
 - ✓ Отримання прибутку
 - ✓ Залучення інвесторів
 - ✓ Переговорна сила: стартапи з потужним портфелем ІВ мають кращі переговорні можливості у ділових відносинах та партнерствах
 - ✓ Стимування судових позовів: надійний захист інтелектуальної власності діє як стримуючий фактор від потенційних порушень
-

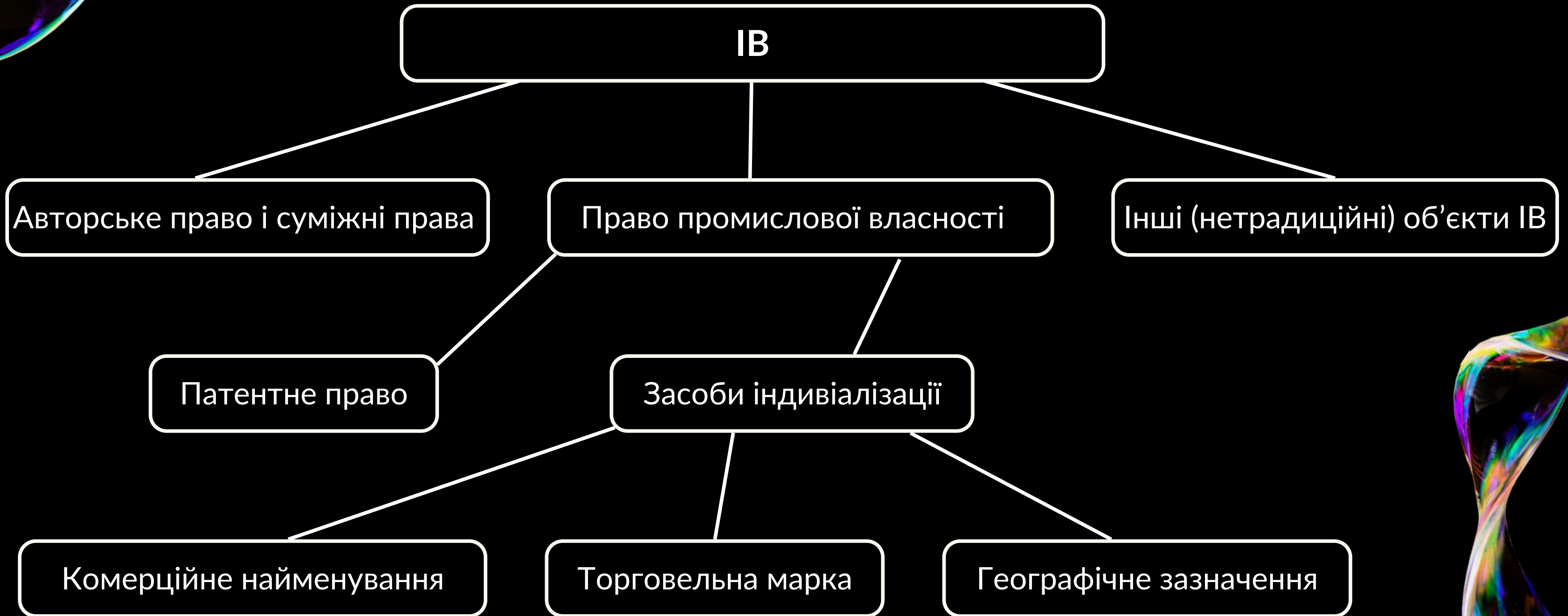
ІР СТРАТЕГІЯ

ІР стратегія - це план дій, спрямований на виявлення, охорону, захист, та комерціалізацію об'єктів права інтелектуальної власності, з метою:

- ✓ досягти бажаних результатів за рахунок обрання форми використання створеного інноваційного продукту, вибору сфери його застосування і захоплення певної частки ринку
- ✓ поліпшити фінансовий складник у результаті розроблення та використання об'єктів інтелектуальної власності
- ✓ підвищити конкурентоспроможність компанії, використовуючи нові технології у виробництві продукції і послуг

СИСТЕМА ІВ

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення

Твір вважається створеним з моменту первинного надання йому будь-якої об'єктивної форми (письмової, речової, електронної (цифрової) тощо)

Охорона поширюється лише на форму вираження об'єктів авторського права

Охороні підлягають усі оригінальні твори - оприлюднені та неоприлюднені, завершені та незавершені, незалежно від їх призначення, жанру, обсягу, а також способу вираження

Охорона не поширюється на технології створення та вираження твору, на ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони у творі виражені, описані, пояснені, проілюстровані

Реєстрація авторського права не обов'язкова та здійснюється лише за бажанням автора

Охоронний документ – свідоцтво, яке видається на підставі рішення про державну реєстрацію авторського права на твір

Строк чинності майнових авторських прав – протягом життя автора та 70 років після його смерті

ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

- літературні твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо) у письмовій, електронній (цифровій) чи іншій формі;
- виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
- музичні твори з текстом і без тексту;
- аудіовізуальні твори;
- твори образотворчого мистецтва;
- фотографічні твори;
- твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтних утворень;
- ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, будівництва та інших сфер діяльності;
- комп'ютерні програми;
- бази даних (компіляції даних), якщо вони за добром або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- інші твори.

ОБ'ЄКТИ, ЩО НЕ ОХОРОНЯЮТЬСЯ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ

- повідомлення про новини або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації;
- вираження народної творчості (фольклор);
- акти органів державної влади;
- державні символи, державні нагороди; державні знаки, емблеми, символи і знаки органів державної влади;
- грошові знаки;
- розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і на які поширюється право особливого роду (*sui generis*);
- аббревіатури;
- фотографії, що не мають ознак оригінальності (не є фотографічними творами).

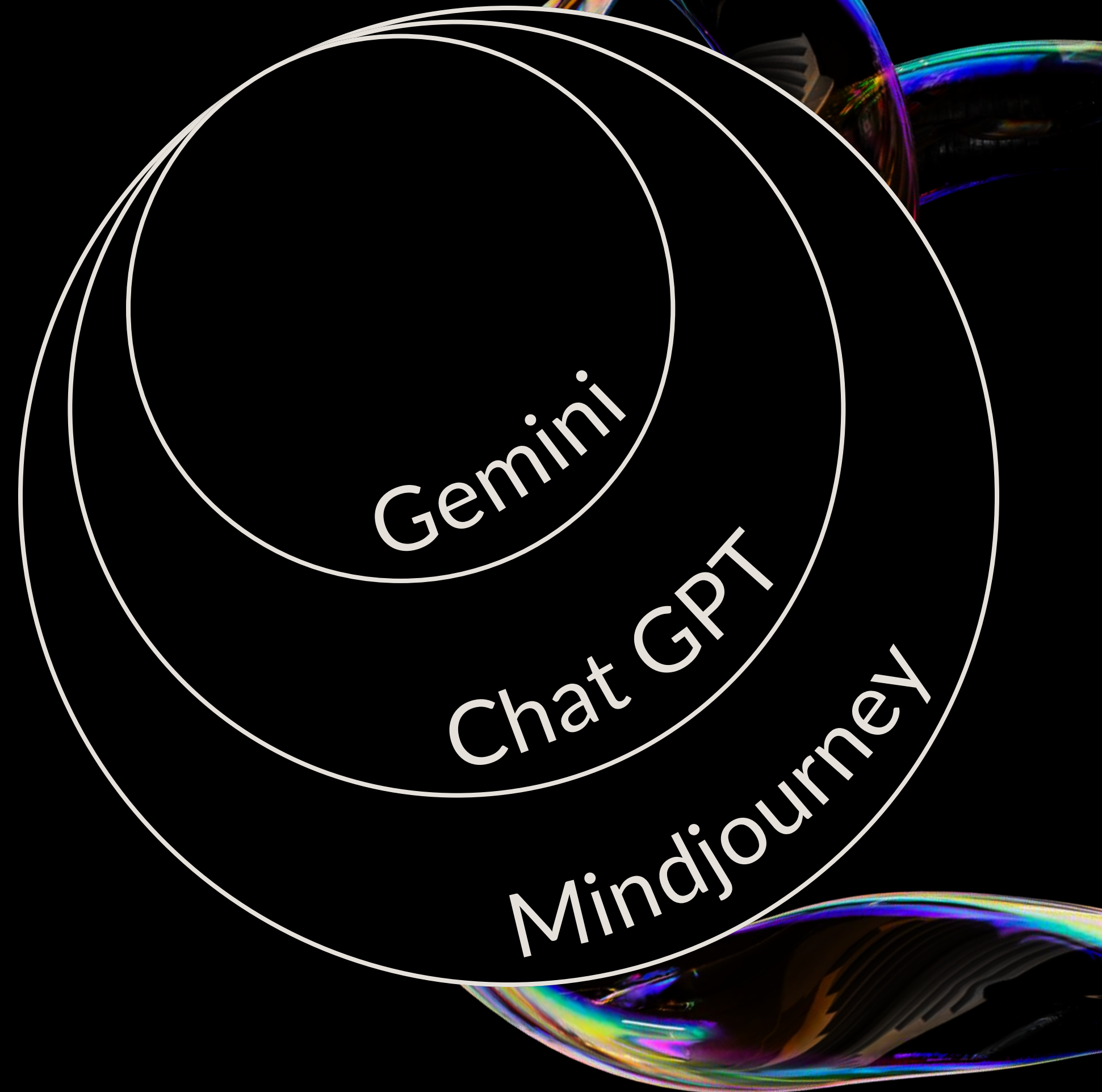
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Законом України «Про авторське право та суміжні права», який набув чинності 1 січня 2023 року, передбачається новий об'єкт авторського права - неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою

Неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою, є об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта

Право особливого роду (sui generis) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, є чинним з моменту генерування такого об'єкта

Строк чинності права особливого роду (sui generis) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, **спливає через 25 років**, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком, в якому згенеровано неоригінальний об'єкт

ВИНАХІД

Винахід (корисна модель) - результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології

Об'єктом винаходу, правова охорона якому надається може бути продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо), процес (спосіб)

Правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та відповідає умовам патентоздатності

Винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є:

- новим
- має винахідницький рівень
- є промислово придатним

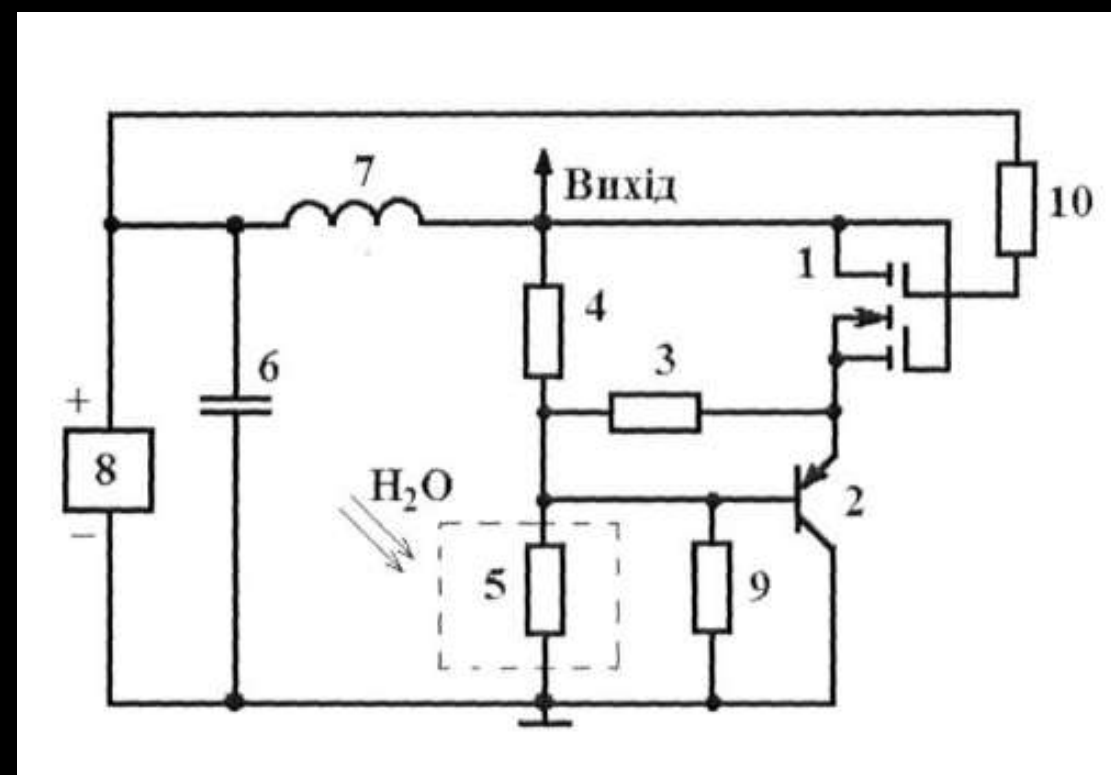
Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід – **20 років** від дати подання заявки

Охоронний документ – патент

ПРИКЛАД:

Патент № 129485

ПРИСТРІЙ ДЛЯ ВИМІРЮВАННЯ ВОЛОГОСТІ

КОРИСНА МОДЕЛЬ

Об'єктом корисної моделі може бути: пристрій, процес (спосіб)

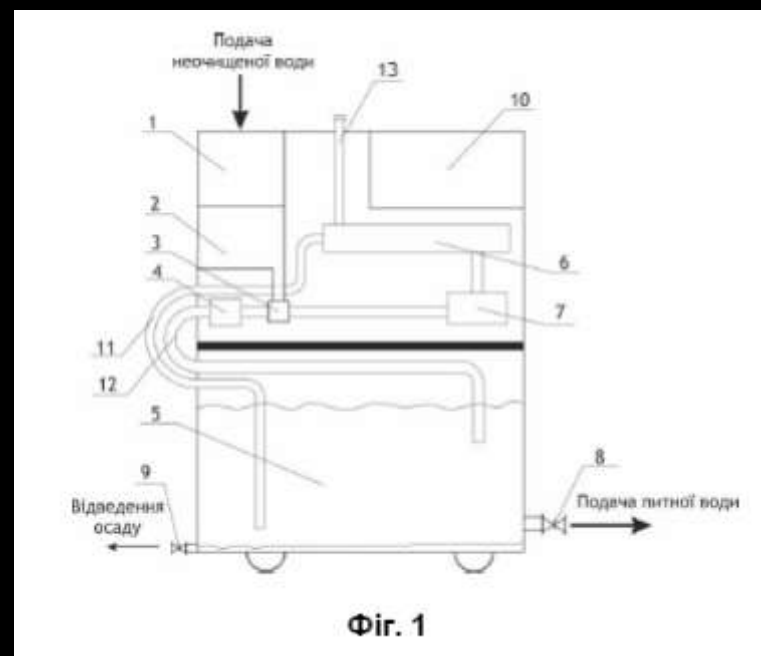
Правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та відповідає умовам патентоздатності

Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є:

- новою
- промислово придатною

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель становить **10 років** від дати подання заявки

Охоронний документ – патент

ПРИКЛАД

Патент №158928

ПРИСТРІЙ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ ТА
ПІДГОТОВКИ ВОДИ ДЛЯ ВЖИВАННЯ

ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК

Промисловий зразок – результат інтелектуальної, творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання

Об'єктом промислового зразка може бути зовнішній вигляд виробу або його частини, що визначається, зокрема, лініями, контурами, кольором, формою, текстурою та/або матеріалом виробу, та/або його оздобленням

Правова охорона надається промисловому зразку, що не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та відповідає критеріям охороноздатності

Промисловий зразок відповідає критеріям охороноздатності, якщо:

- є новим
- має індивідуальний характер

Промисловий зразок може одержати правову охорону як:

- зареєстрований промисловий зразок
- незареєстрований промисловий зразок, якщо його доведено до загального відома

Строк чинності майнових прав на зареєстрований промисловий зразок становить **5 років** від дати подання заявки і продовжується за клопотанням власника промислового зразка на один або більше п'ятирічних строків, за умови сплати збору

Строк правової охорони незареєстрованого промислового зразка становить **3 роки** від дати його доведення до загального відома на території України

ПРИКЛАД

Свідоцтво № 46753
ПЛЯШКА З КРИШКОЮ

ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА

Торговельна марка – позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб

Правова охорона надається торговельній марці, яка не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та на яку не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»

Охоронний документ – свідоцтво

Строк дії свідоцтва становить **10 років** від дати подання заявки і продовжується за клопотанням власника свідоцтва щоразу на 10 років, за умови сплати збору

Об'єктом торговельної марки може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень:

- ✓ словесні
- ✓ зображувальні
- ✓ тривимірні
- ✓ комбіновані
- ✓ звукові
- ✓ колір або комбінація кольорів без окреслення контурами
- ✓ позиційні
- ✓ орнаментні
- ✓ рухові
- ✓ голографічні
- ✓ мультимедійні позначення

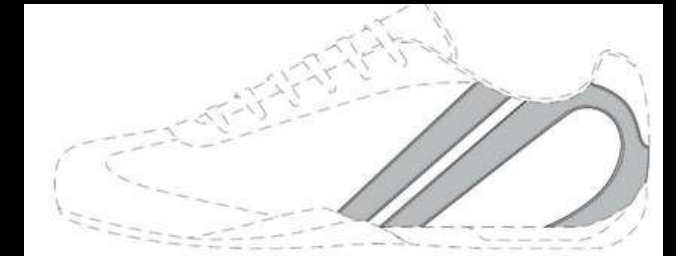

APPLE

Словесна ТМ

Apple Watch

Комбінована ТМ

Позиційна ТМ

Зображувальна ТМ

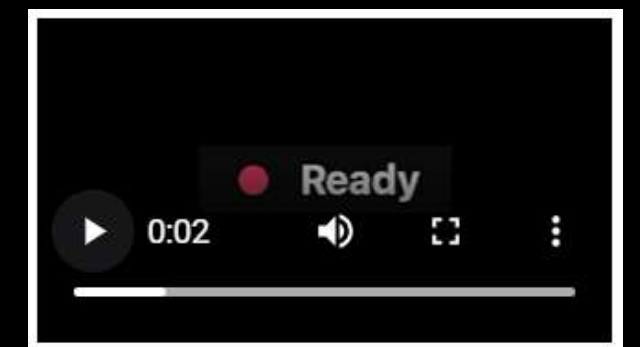
Орнаментна ТМ

Звукові ТМ

Об'ємна ТМ

Рухова ТМ

ДОБРЕ ВІДОМІ ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ

Добре відомі торговельні марки - це марки, які за рішенням спеціального державного органу чи суду визнані відомими в Україні

Охорона надається без обов'язкової реєстрації у силу факту відомості

Переваги:

- розповсюджується як на споріднені товари і послуги, так і не споріднені з тими, для яких торговельну марку визнано добре відомою в Україні
- отримує охорону не з дати винесення рішення, а з тієї дати, на яку заявник запитує правову охорону
- не встановлений строк дії
- підвищує його вартість як нематеріального активу та є показником високого рівня відомості суспільства
- власник вправі вимагати заборони використання позначення, складова частина якого відтворює добре відомий знак

ROZETKA

КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ

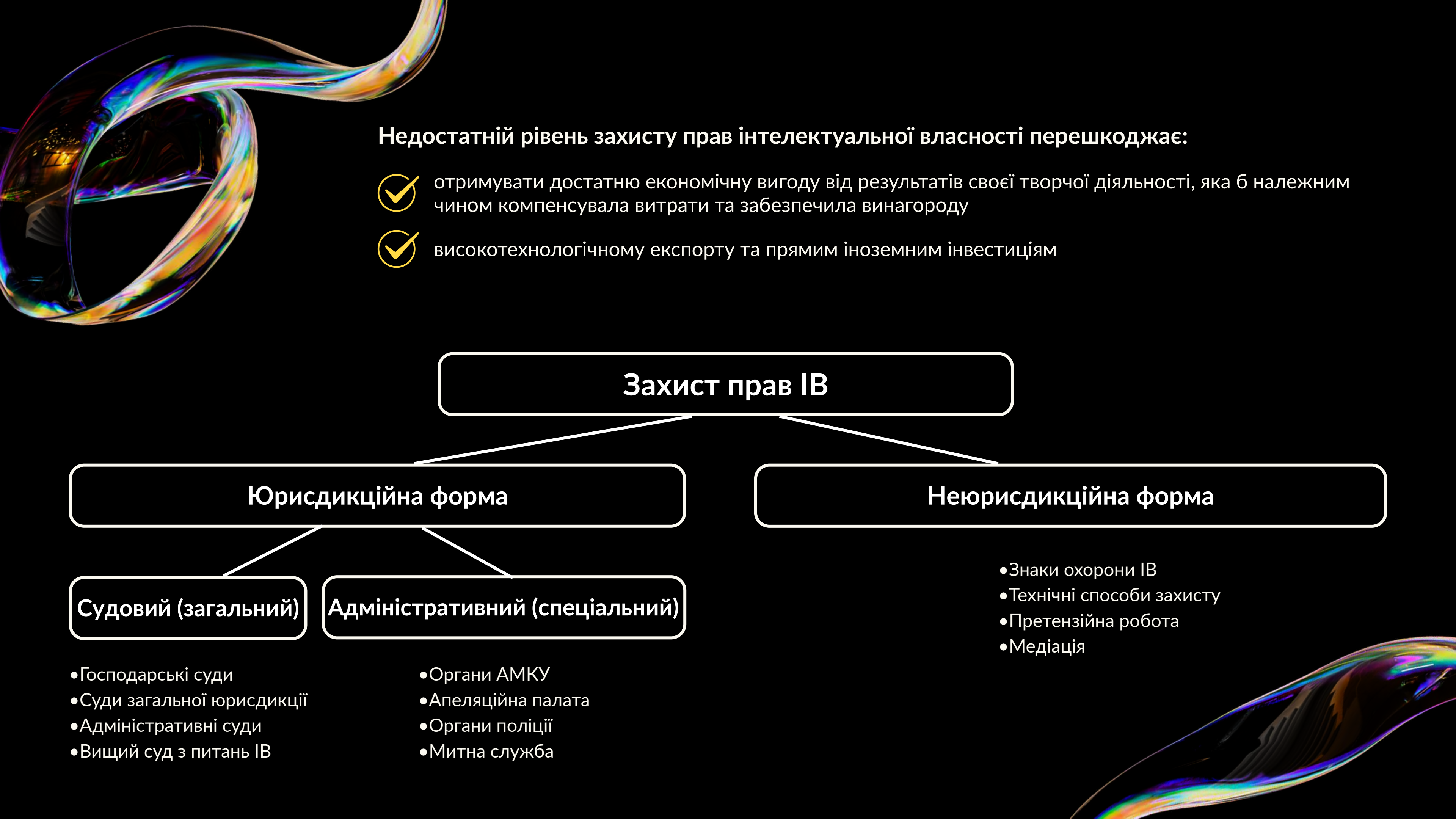
Комерційною таємницею є інформація, яка секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію

Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці

Право інтелектуальної власності на таємницю є чинним протягом всього періоду існування комерційної таємниці

Комерційна таємниця не підлягає державній реєстрації як деякі інші об'єкти інтелектуальної власності. Проте, власник інформації, яку він хоче захистити в якості комерційної таємниці, повинен здійснити певні заходи для дотримання визначених законом критеріїв та отримання правової охорони

Недостатній рівень захисту прав інтелектуальної власності перешкоджає:

- ✓ отримувати достатню економічну вигоду від результатів своєї творчої діяльності, яка б належним чином компенсувала витрати та забезпечила винагороду
- ✓ високотехнологічному експорту та прямим іноземним інвестиціям

Захист прав ІВ

Юрисдикційна форма

Судовий (загальний)

- Господарські суди
- Суди загальної юрисдикції
- Адміністративні суди
- Вищий суд з питань ІВ

Адміністративний (спеціальний)

- Органи АМКУ
- Апеляційна палата
- Органи поліції
- Митна служба

Неюрисдикційна форма

- Знаки охорони ІВ
- Технічні способи захисту
- Претензійна робота
- Медіація

АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

Апеляційна палата проводить розгляд :

- заперечень проти рішень Національного органу інтелектуальної власності щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності,
- заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково,
- заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні, порядок організаційного і технічного забезпечення діяльності Апеляційної палати та вирішення інших питань, що належать до її компетенції

На виконання своїх завдань Апеляційна палата:

- взаємодіє з Мінекономіки, структурними підрозділами УкрНОІВІ, підприємствами, установами та організаціями, що входять до державної системи правової охорони інтелектуальної власності, іншими юридичними та фізичними особами
- запитує в осіб, які подали заперечення, заяви, та отримує від них відповідні матеріали, веде з ними листування
- уносить пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового та методологічного забезпечення експертизи заявок, удосконалення діяльності Апеляційної палати
- виконує інші функції відповідно до покладених на неї завдань

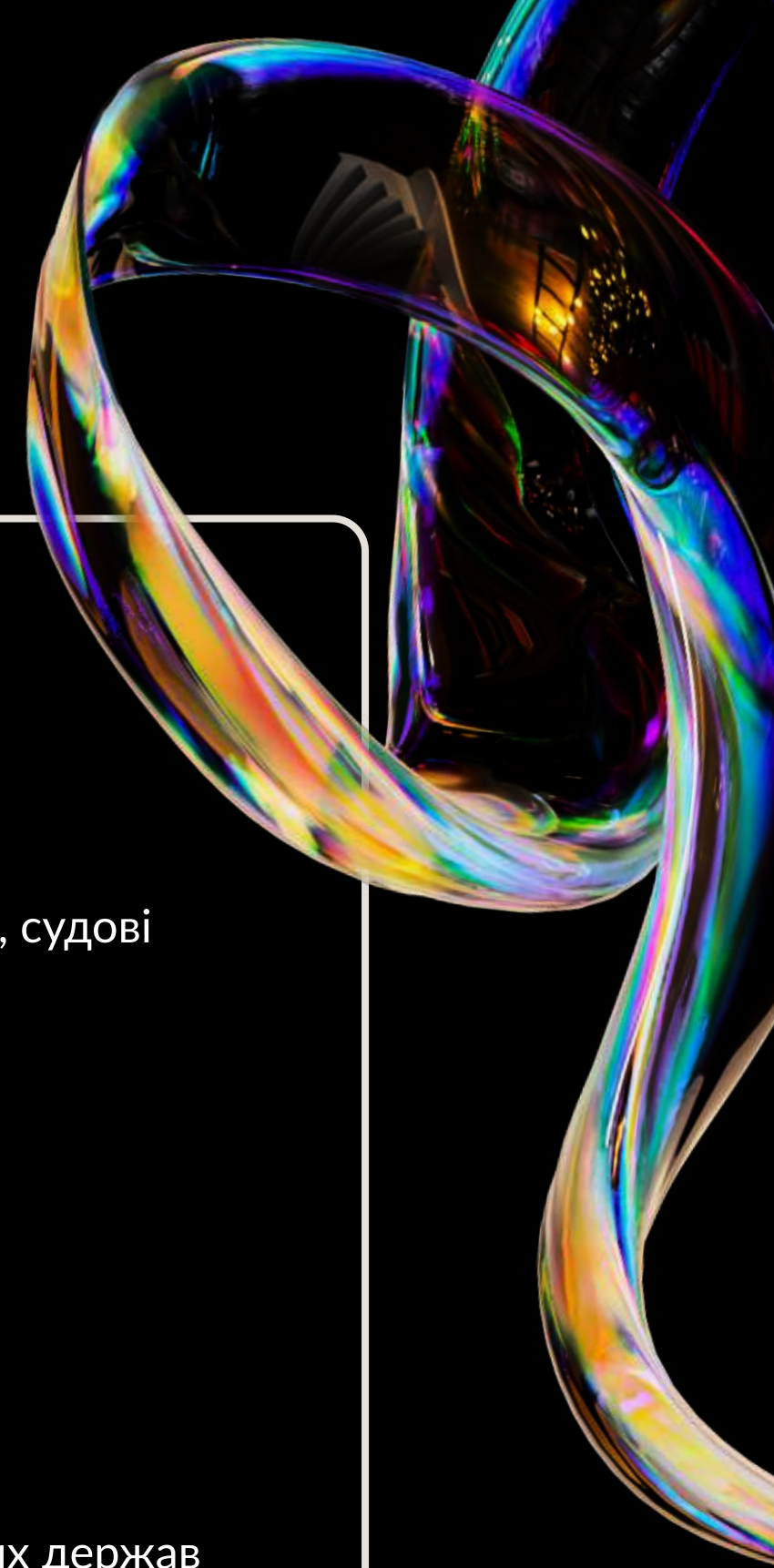
ЦЕНТР МЕДІАЦІЇ ТА ПОСЕРЕДНИЦТВА

Процедура медіації не підміняє судову процедуру вирішення спору, натомість є альтернативним інструментом, що дає:

- більшу свободу сторонам і гнучкість у формуванні власної позиції у вирішенні спору
- можливість збереження ділових взаємовідносин
- можливість економії часу і ресурсів, зокрема на юридичні послуги представництва у суді, необхідні експертизи, судові витрати тощо

Основними завданнями Центру є:

- підвищення обізнаності щодо ІР-медіації в Україні
- підтримка розвитку процедури медіації в ІР-сфері
- сприяння організації процесів медіації у розв'язанні ІР-спорів
- сприяння в організації програм підвищення кваліфікації ІР-медіаторів щодо стандартів і процедур медіації
- міжнародна співпраця з питань медіації з WIPO, іншими організаціями та національними відомствами іноземних держав

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОІВ

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності – діяльність, спрямована на перетворення об'єктів права інтелектуальної власності, створених у процесі наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, у продукти чи послуги для їх реалізації на ринку з метою одержання прибутку, розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності на їх використання іншими суб'єктами господарювання за договором, використання іншими фізичними чи юридичними особами.

Способи:

- використання у власному виробництві
- передача прав на ОІВ
- надання права на використання ОІВ
- внесення майнових прав ІВ до статутного капіталу
- комерційна концесія
- інші

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

<https://nipo.gov.ua/>

office@nipo.gov.ua

+380 (44) 494-05-51
+380 (44) 494-05-50
+380 (44) 209-27-06

вул. Дмитра Годзенка, 1 , Kyiv, Ukraine

